

Костусяк Н. М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

МІЖТЕМАТИЧНА ДИФУЗНІСТЬ СПОРТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В МЕДІАТЕКСТАХ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті схарактеризовано спортивні номінації, які, проникаючи в публікації воєнної тематики, зазнають переосмислення й водночас надають повідомленням свіжості, оригінальності, емоційності, експресивного забарвлення. З'ясовано їхній тематичний діапазон та функційний потенціал, зацентровано на тягості тенденцій міжтематичних зміщень і нових виявах аналізованих лексем. Виявлено, що до неспеціальних контекстів потрапляють мовні одиниці зі сфери футболу, боксу, шахів, а також міжгалузеві спортивні терміни, які дають змогу описати пов'язані з війною події як спортивний поєдинок. Простежено, що серед переносно вжитих номінацій домінує лексика й термінологія футболу. Зацентровано на сполуках, обидва складники яких хоч і стилістично нейтральні, проте в поєднанні набувають яскравого емоційного забарвлення. Проаналізовано терміни та лексеми тематики боксу, які зазвичай функціують у повідомленнях про події на фронті, відносини між росією й НАТО в умовах війни, про спілкування між урядовцями різних держав, політичну ситуацію в країнах, поведінкові стереотипи президентів білорусі й росії та ін. Зосереджено увагу на цитуваннях українських військових, у комунікативному просторі яких, окрім лексем боксерської сфери, перебувають розмовні одиниці й жаргонізми, що хоч і порушують літературні стандарти, проте сукупно надають повідомленням особливого колориту, невимушеності, імпровізації, інтимно-фамільярного відтінку, експресії. З'ясовано, що до мови засобів масової комунікації проникають спортивні номінації, які дають змогу побудувати повідомлення на кореляції війна – гра в шахи. Використання термінів та лексики сфери футболу, боксу, шахів, які увиразнюють динамізм, жвавість, експресію тексту, зумовлене зовнішніми чинниками – спільним бажанням українців завдати нищівного удару ворогам і витіснити їх за межі України.

Ключові слова: українська мова, масмедіа, лексика, лексична номінація, термінологія, футбольні терміни, терміни боксу, шахові терміни, жаргонізми, оцінна та емоційно-експресивна лексика, мовні засоби.

Постановка проблеми. Медійна публіцистика сьогодення не тільки слугує платформою для ознайомлення з актуальними подіями та орієнтиром в інформаційному потоці, а й водночас виконує низку інших завдань, зокрема задовольняє запити читачької аудиторії, реалізує інтенції автора, емоційно впливає на читача та ін. Аби креативно й оригінально подати матеріал, а нині ще й створити напружено-чутливий контент, обсяг якого помітно зріс, журналісти часто вдаються до модифікації стандартів публіцистики, використовуючи мовний арсенал з ознаками міжтематичних і міжстильових зміщень, залучаючи одиниці, що сприяють вираженню іронії, сарказму, гумору, сатири та ін. Усе це дає змогу адаптувати до сприйняття тексти, значна частина яких цілком закономірно

присвячена темі війни. Подаючи новинні повідомлення, медійники почасти послуговуються лексемами, що зазнали переосмислення. Такий функційний потенціал реалізують спортивні номінації, які, потрапляючи в інші за тематикою контексти, надають інформації свіжості, оригінальності, оцінності, емоційності, експресивного забарвлення та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До низки актуальних питань сучасної лінгвістичної парадигми належить різноаспектне студіювання спортивної термінології й загальної спортивної лексики, представленої в неспеціальних медійних публікаціях. Зокрема, Н. В. Кондратенко зацентувала на функційному потенціалі зазначених номінацій, подала їхню тематичну класифікацію

й визначила роль спортивних метафор у політичному дискурсі [2]. М. І. Навальна схарактеризувала спортивну лексику в аспекті міжтематичних зміщень [4, с. 106–112]. Ю. Б. Струганець зосередив увагу на переносному вживанні одиниць футбольної галузі [6, с. 144–150; 7]. Ці та низка інших напрацьовань засвідчують, що спортивні лексеми, які виявляють ознаки міжтематичної дифузності, неодноразово були предметом наукових пошуків. Водночас порушена проблема не претендує на статус остаточно й усебічно дослідженої. Серед питань, що потребують удокладення й глибшого опрацювання, чільне місце посідає визначення поліфункційності та стилістичних виявів спортивних номінацій у текстах періоду активної фази російсько-української війни.

Мета статті – з'ясувати тематичний діапазон і функційний потенціал спортивних номінацій, представлених у неспеціальних медійних публікаціях, прямо чи опосередковано пов'язаних із воєнними діями в Україні, визначити стилістичну роль вказаних одиниць, зацентрувати на тягlostі тенденцій міжтематичних зміщень і нових виявах аналізованих лексем.

Виклад основного матеріалу. За спостереженнями Н. В. Кондратенко, у політичній комунікації серед мовних одиниць, пов'язаних із різними видами спорту, домінує лексика й термінологія футболу [2, с. 130]. Примітно, що номінації цього тематичного діапазону переважають у медійних текстах про воєнні дії в Україні. У низці газетних публікацій яскраво проступають паралелі війни й футбольної гри, зокрема на такій кореляції побудовані статті про анонсований наступ Збройних сил України, наприклад: *Про футбол та тактику війни* (заголовок). *Принципи сучасної футбольної тактики однакові з принципами тактики сучасного військового наступу... Цікаво, що тактика гри та тактика війни мають спільні принципи, і логіка командирів та логіка тренерів будується на однаковому підґрунті* (<https://glavcom.ua>, 27.05.2023). У цьому контексті доречно згадати інтерв'ю з керівником Головного управління розвідки Міноборони К. Будановим, який, відповідаючи на запитання про тривалість війни, використав термінологію та лексику футболу: *«Мовою футболу»: Буданов вважає, що зараз війна – на 72–75 хвилинах із 90* (заголовок). *Війна України з росією, якщо послуговуватися футбольною термінологією, нині перебуває на 72–75 хвилинах із 90. Таку думку висловив керівник Головного управління розвідки Міноборони Кирило Буданов в інтерв'ю «РБК-Україна», передає Укрінформ.*

«Поки не пройдуть усі події на полі бою, це все ж таки буде 72–75 хвилина», – заявив він. Відповідаючи на запитання, чи не чекає нас ще овертайми та серія пенальті, керівник ГУР уточнив, що це тільки Бог може знати (<https://www.ukrinform.ua>, 24.04.2023). Зображення війни як футбольного матчу з його часовими атрибутами надає тексту виразності, образності й неординарності, сприяє уточненню інформації про фази російсько-української війни. Крім того, своєрідний інформаційний колорит створює використання термінів футбольної сфери *овертайм, пенальті*.

Роль засобу вираження темпоральності виконує номінація *тайм-аут* як семантичний відповідник більш звичного для публіцистичних текстів іменника *перерва*: *Глава МЗС Литви: Путін піде на перемір'я лише як на тайм-аут перед наступом* (заголовок) (<https://lb.ua>, 27.02.2023).

Від початку активної фази війни протистояння між росією й Україною належить до актуальних тем медійної періодики. Описуючи різні загрози з боку держави-терориста, журналісти послуговуються термінами, які хоч і належать до міжгалузевих, проте моделюють контексти, що тяжіють до футбольної сфери, наприклад: *Росія цілком може застосувати хімічну і бактеріологічну зброю, припустимо, на Донбасі – в Луганську, Донецьку або якомусь іншому населеному пункті, який контролює РФ, щоб звинуватити в цьому Україну. Але знов-таки це буде гра в одні ворота, навіть більше – постріл Росії собі в ногу* (<https://glavred.net>, 14.03.2022). На зіставленні футбольної гри побудована інформація про відносини між росією й НАТО: *«Якщо НАТО не відповідає силовим шляхом, значить вони Путіна «зробили». І якщо це були його ракети, то це чистий удар «в штангу». М'яч знову на полі Путіна і йому знову потрібно думати, як же зачепити НАТО, щоб воно нарешті йому відповіло», – додав він* (Жданов. – Н. К.) (<https://www.unian.ua>, 17.11.2022).

Процес семантичної транспозиції реалізує субстантив *арбітр*, представлений у публікаціях про політичну ситуацію в росії: *Бапти Кремля – це корпорації, які воюють одна з одною. Тільки раніше вони мали беззаперечного арбітра. А тепер цей арбітр стомився бігати по полю і гравці дозволяють собі фолити там де їм захочеться* (<https://glavcom.ua>, 31.20.2022). Як відомо, семантичний діапазон аналізованого слова пов'язаний із кількома сферами, зокрема й спортивною, проте в поданому контексті слово *арбітр* набуває нового значеннєвого відтінку, виконуючи роль вторин-

ної номінації президента росії. Образ арбітра, який стомився бігати, дає змогу зацентувати на слабкості очільника кремля, втраті авторитету, що зумовлено накладеними через повномасштабне вторгнення в Україну санкціями. Крім того, доречно звернути увагу на утворений від терміна *фол* («спорт. Грубий характер гри; грубий заборонений прийом у грі, персональна помилка; зауваження за порушення правил» [1, с. 1542]) дериват *фолити*, що надає тексту розкутості й орозмовлює його. Принагідно зазначимо, що лексема *фол* також представлена в текстах про неправомірні дії президента росії. Цей термін сприяє зображенню володимира путіна як гравця, що свідомо порушує правила, тобто чинить усупереч нормам міжнародного права, створює загрозу національній безпеці України й світу загалом: *Путін грає на межі фолу, це розгубленість і безвихідь, і в цьому він небезпечний, – генерал про загрозу ядерного удару* (заголовок). *Президент РФ Володимир Путін грає на межі фолу. Проводячи свої незаконні «референдуми» на тимчасово окупованих територіях України, він створює юридичні підстави для подальшої агресії та ядерного шантажу* (<https://uatv.ua>, 23.09.2022). У незвичні контекстуальні умови потрапляє термін *пас*, вияскравлюючи особливості комунікації між урядовцями різних держав, наприклад: *МЗС КНР та України обмінялися дипломатичними «пасами» про війну* (заголовок) (<https://www.unian.ua>, 16.03.2023). Важливо додати, що значення, із якими функціують лексеми *фол* і *пас* у поданих реченнях, не представлені у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» [1, с. 1542, 891].

Медійники неодноразово писали про білоруського очільника, який, хитруючи, намагається уникнути активної участі у воєнних діях проти України й водночас підтримує з очільником росії дружні стосунки. Задля того, аби наголосити на таких рисах олександра лукашенка й надати текстові емоційного та негативнооцінного відтінку використано лексему *флінт*: *Лукашенко такі фінти вже робив, – політтехнолог про «народне ополчення» Білорусі* (заголовок) (<https://24tv.ua>, 21.02.2023); *Втім, у будь-якому разі треба пам'ятати, що він (лукашенко. – Н. К.) тут піклується виключно про власну шкуру, і якщо на фронтах ситуація знову зміниться, то він моментально перевірить цей же фінт у зворотному напрямку* (<https://www.volyn.com.ua>, 26.08.2022). На вираження зневаги до керівника білорусі, який ставить понад усе власні амбіції й зацікавлення, скеровано сполуку *піклується про власну шкуру*. Іменник *шкура* вжито з пода-

ним у словнику четвертим значенням: «4. *перен., вульг.* Людина, що дбас лише про свої інтереси. // Груба, жорстока людина; людина, здатна на низькі, ганебні вчинки, на зраду» [1, с. 1624]. На переконання М. І. Навальної, такі елементи хоч і «контрастують із нормами публіцистичного стилю, як і з іншими писемними стилями, але водночас вони збагачують експресивні, а почасти також інформативні їхні засоби» [5, с. 133]. Своєрідність функційного вияву номінації *фінт* засвідчує її контекстуальний зв'язок із лексемою *вухами*. Хоч обидва ізольовано вжитих слова стилістично нейтральні, проте в поєднанні вони набувають яскравого емоційного забарвлення: *Росія стягує до Білорусі свій «металобрухт»: у ЗСУ пояснили російській «фінт вухами»* (заголовок) (<https://www.unian.ua>, 09.01.2023).

Аналізуючи особливості вживання футбольної лексики в нефаховій комунікації, Ю. Б. Струганець цілком умотивовано наголосив, що «трансформування семантичного змісту футбольних одиниць зумовлює передусім метафоризування» [7, с. 184]. Лінгвістичного коментаря в цьому контексті потребує речення *Через війну український футбол у «офсайді»...* (заголовок) (<https://wz.lviv.ua>, 24.03.2022), у якому хоч номінації *футбол* і *офсайд* перебувають у звичному для них тематичному діапазоні, проте беруть участь у процесі метафоризації. Оформлена в лапках лексема *офсайд* підкреслює неспроможність української національної збірної з футболу взяти участь у запланованій грі.

У комунікативний простір про воєнні дії та все, що з ними пов'язане, проникають терміни та лексеми тематики боксу, на активізацію переносного використання яких, за спостереженнями М. І. Навальної, вплинула «популярність відомих українських боксерів братів Кличків» [5, с. 111]. У текстах про війну, відносини між державою-агресором та Україною, поведінкові стереотипи президента росії і його оточення такі номінації дають змогу експресивно поінформувати про певні ситуації, передати емоційний стан автора публікації та читачів. Проаналізувавши корпус фактичного матеріалу, виявляємо деяку спільність у вживанні номінацій зі сфери футболу й боксу, що полягає в зображенні подій війни не тільки як футбольної гри, а й як боксерського поєдинку між Збройними силами України та російською армією: *Чи це справді розпочинається фінальний раунд війни? ЗСУ готуються відбивати можливий другий широкомасштабний наступ Росії і самі готуються наступати? Це можливо?*

(<https://www.radiosvoboda.org>, 14.02.2023). У поданому контексті лексема *раунд* разом із підпорядкованим прикметником *фінальний* хоч і кодує інформацію, проте читачеві не треба докладати багато зусиль, аби її декодувати й зрозуміти, що йдеться про початок завершальної фази війни.

Паралелі бойових дій і боксерського поєдинку простежуємо в контекстах із переносно вжитим спортивним терміном *клінч*: *Бойові дії на Донбасі зайшли у клінч, однак сам хід російсько-української війни ще не зайшов у тупик* (<https://nv.ua>, 19.04.2023); *Україна на цей момент не може перемогти Росію, але й Росія не в силу подолати Україну. Цей клінч може тривати довго* (<https://monitorwolynski.com>, 23.03.2023).

У публікаціях про події на фронті, особливо там, де тривають запеклі бої, журналісти часто цитують українських військових. У висловленнях воїнів, окрім лексем боксерської сфери, представлено чимало розмовних одиниць, жаргонної лексики, що хоч і порушують літературні стандарти, проте сукупно надають повідомленням особливого колориту, невимушеності, імпровізації, інтимно-фамільярного відтінку, експресії: *«Ну, тяжко трохи. Легенько ніколи не буває, – коментує він (боєць «Барні»). – Н. К.) ситуацію з обороною Бахмута. – Тут ситуація, як в боксі. Є панчер і є важковаговик. Панчер влучить добряче – і чувак піде в аут. Ми зараз працюємо джебом. У нас легкий джеб, але точний. Чувак, який зараз проти нас, він набагато більший, накидує дуже багато, боляче, але це не вирішує»* (<https://novynarnia.com>, 31.01.2023). Т. М. Левченко й М. І. Навальна, досліджуючи жаргонні одиниці в українській періодиці, стверджують, що «нерідко молодіжні жаргонізми розширюють сферу свого вживання. Ними називають поняття поза межами молодіжного середовища. Такими є лексеми *прикол* «жарт, розіграш, дотепний вислів», *чувак* «молодий чоловік», які останнім часом використовують у публікаціях на суспільно-політичну тематику» [3, с. 18–19]. Солідаризуючи з міркуваннями дослідниць, додамо, що в мові масмедіа періоду активної фази війни лексема *чувак* функціонує на позначення російських військових не обов'язково молодого віку.

Тяглість тенденції вживання номінацій боксеу в газетній мові увиразнює термін *аперкот*. Він скерований на реалізацію виражально-зображальної й емоційно-оцінної функції, а також надає тексту динамізму, жвавості, експресії. Важливо додати, що на аналізовану лексему натрапляємо як у цитуваннях відомих політиків, державних діячів, так і в матеріалах журналістів. Функційний вияв номі-

нації *аперкот* пов'язаний із її використанням у контекстах про росію або путіна як суперників, що програють у поєдинку: *«Що тут скажеш, таких трофеїв і справді у ЗСУ поки ще не було. І не важливо, знищений або затрофеєний, цей гомункулус в будь-якому з цих станів буде являти собою репутаційний аперкот Росії»*, – зазначив Коваленко (<https://www.unian.ua>, 19.01.2023); *Це аперкот для Путіна особисто: чому ФСБ не захистила Білгородську область* (заголовок) (<https://apostrophe.ua>, 22.06.2023); *Українці змогли дати Путіну аперкот – Джонсон* (заголовок). *Українці змогли дати аперкот російському диктатору Володимиру Путіну, зокрема, відкинувши армію РФ від Києва. Про це заявив прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон на пресконференції із президентом Володимиром Зеленським у Києві* (<https://news.liga.net>, 22.08.2022).

Експресивної тональності медійним текстам надає переносно вжита лексема на позначення ще одного різновиду удару – *хук*, що структурує сполуки на зразок *хук лівою, лівий хук, хук справа (зліва)*. Переважно на такі мовні одиниці нагромаджуємо в текстах про прогнозовані наступальні дії Збройних сил України: *«Хук лівою»: експерт пояснив, як можна звільнити від окупантів Запорізьку область* (заголовок). *Тому найкращим способом наступати далі був би «хук лівою» в напрямку Мелітополя, що розбило б російське угруповання на дві частини та знищило б кілька важливих магістралей постачання гарматного м'яса та зброї, вважає Ек* (<https://tsn.ua>, 17.11.2022); *«Запорізький лівий хук»*. *Світові ЗМІ обговорюють ознаки нового великого контрнаступу ЗСУ: що відбувається довкола Мелітополя* (заголовок) (<https://grivna.ua>, 17.12.2022). У тексті *«Ми намагаємося захищатися, загнані в кут. При цьому ми можемо вийти з цього кута і нанести хук справа й зліва безпосередньо в щелепу російської федерації. Росіяни цього бояться. Вони задоволені, що ми просто огризаємося. Занадто шляхетні»*, – наголосив Кривонос (<https://apostrophe.ua>, 02.06.2022) на формування цілісності образу противника скерована приїменниково-відмінкова форма *в щелепу*.

У публікаціях, пов'язаних із російською агресією, стосунок до міжтематичних зміщень виявляють слова *нокдаун* і *нокаут*: *Нові успіхи ЗСУ будуть нокдауном для Кремля, – політолог пояснив «мирний план» Росії* (заголовок). *Кожен наступний успіх ЗСУ буде великим ударом для окупантів. Це вже не ляпас, а нокдаун. І кожен наступний успіх буде нокдауном для російського режиму. І будь-який з цих нокдаунів може перетвори-*

тися в **нокаут**, – вважає Чібухчян (<https://24tv.ua>, 28.12.2022). Роль засобу употужнення емоційно-оцінного передавання фактів й увиразнення переносного значення аналізованих термінів зрідка виконують підпорядковані атрибутивні одиниці, наприклад психологічний нокдаун: **Нокдаун перед нокаутом**: адміністрація Джо Байдена підтримуватиме Україну до повної перемоги (заголовок). Фактично, це перетин цієї червоної лінії. І я б сказав так: у цій психологічній дуелі між США і росією (а про це, до речі, пишуть навіть американські видання) Байден виконав **психологічний нокдаун** путіна (на жаль, ще не **нокаут**). Це сигнал, що не бояться путіна, не бояться його ракетних атак і підтримуватимуть Україну надалі (<https://umoloda.kyiv.ua>, 22.02.2023).

До мови засобів масової комунікації проникають спортивні номінації, що дають змогу подати російсько-українську війну як гру в шахи. У такому разі в неспеціальних контекстах, зокрема й у заголовках публікацій, найчастіше потрапляють лексеми **шах** і **мат**. Функціуючи в заголовкових комплексах, аналізовані слова надають їм сенсаційності та слугують засобом привертання уваги споживача інформації, наприклад: **Загарбнику буде шах і мат** (заголовок). **Війна рф проти України – партія в шахи, фінал якої передбачуваний: шах і мат окупанту** (<https://wz.lviv.ua>, 01.04.2022). Іноді поряд із ними використано інші номінації цієї тематики, наприклад: **Путін – цур, який дуже хоче жити. Але після цугцванга, в який він загнав себе й Росію, на нього чекає тільки шах і мат** (<https://m.gordonua.com>, 02.03.2022). За допомогою терміна **цугцванг** – «шах. Таке розташування фігур, коли кожний черговий хід одного з партнерів погіршує його позицію або веде до матеріальних втрат чи програшу» [1, с. 1588], а також лексем **шах** і **мат** вдалося лаконічно й водночас експресивно передати перспективу безсумнівної поразки російської армії та президента держави-агресора. Принагідно прокоментуємо вживання зооморфної метафори **цур**, що підкреслює негативні риси очільника кремля, слугує іронічним засобом кодування його дій і надає висловленню емоційності та експресивної оцінки.

Кореляція **війна – гра в шахи** представлена в публікації про важливість стримати ворога й водночас уникнути втрат живої сили, техніки та ін.: **Війна – це теж у буквальному сенсі шахи, і для України критично важливо не втратити свого ферзя. Ми стабілізували фронт, зупинили наступ росіян, звільнили території, здійснюємо контрнаступальні дії та маємо підтримку провідних держав світу. Але втрата одного українського «ферзя» здатна розвернути перебіг російсько-української війни в несподіваний і навіть катастрофічний для нас напрям** (<https://matrix-info.com>, 17.06.2023). У поданому уривку з певною стилістичною настановою використано назву шахової фігури **ферзь**, «яку можна пересувати на будь-яке число клітин по прямій лінії або по діагоналі в усіх напрямках» [1, с. 1532]. Відомо, що в шахах важко здобути перемогу, не маючи ферзя, там само важко перемогти ворога, якщо необачно вчинити або втратити хоча б одну з країн-партнерок, що допомагає Україні розв'язати питання обороноздатності.

Висновки і пропозиції. Отже, у сучасний медійний простір, значну частину якого становлять публікації воєнної тематики, проникають спортивні лексеми. У неспеціальних контекстах представлені номінації зі сфери футболу, боксу, шахів, крім того, трапляються міжгалузеві спортивні терміни, що дає змогу вибудувати паралелі війни і гри як спортивного поєдинку. У медійних текстах, зокрема й у заголовках публікацій, зазнаючи переосмислення, вони переважно реалізують оцінне значення, виявляють виразний пейоративний відтінок, надають інформації оригінальності, емоційності, експресивного забарвлення. Зазвичай терміни та лексеми спорту представлені в публікаціях про події на фронті, відносини між росією й НАТО, про комунікацію між урядовцями різних держав, політичну ситуацію в росії, поведінкові стереотипи президентів білорусі та росії. Використання термінів і лексики сфери футболу, боксу, шахів можна пояснити спільним бажанням українців завдати нищівного удару ворогам і витіснити їх за межі України.

Перспективу дослідження становить опис інших галузевих термінів і лексем, які, зазнавши переосмислення, поповнили мову газетної періодики періоду активної фази російсько-української війни.

Список літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Н. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1736 с. URL : <https://archive.org/details/velykyislovnyk>.
2. Кондратенко Н. В. Тематичні групи спортивної лексики в українській політичній комунікації. Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія. 2014. Т. 19, вип. 4(10). С. 127–135.
3. Левченко Т., Навальна М. Динаміка субстандартної лексики в українському медійному дискурсі: монографія. Переяслав (Київ. обл.) : Домбровська Я. М. 2022. 168 с.

4. Навальна М. І. Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст.: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 328 с.
5. Навальна М. І. Лексика української газетної періодики початку ХХІ ст.: джерела поповнення та стилістичне використання: монографія. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво К С В», 2018. 350 с.
6. Струганець Ю. Б. Футбол у вимірі слова: монографія. Beau Bassin : LAMBERT Academic Publishing, 2018. 197 с.
7. Струганець Ю. Б. Семантико-стилістичний потенціал футбольної лексики української мови в неспеціальних контекстах. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2020. Vol. VIII/1. P. 179–188. DOI: 10.14746/sup.2020.8.1.18.

Kostusiak N. M. INTERTHEMATIC DIFFUSION OF SPORTS VOCABULARY IN MEDIA TEXTS DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The article characterizes sports nominations that, while penetrating into publications on military themes, undergo reinterpretation while providing freshness, originality, emotional impact, and expressive coloring to the messages. Their thematic range and functional potential are examined, focusing on the persistence of inter-theme shifts and new manifestations of analyzed lexemes. It is revealed that non-specialized contexts include linguistic units from the sphere of football, boxing, chess, as well as cross-industry sports terms that allow describing war-related events as a sports battle. It is observed that among the figuratively used nominations, the vocabulary and terminology of football dominate. Attention is drawn to combinations where both components, although stylistically neutral, acquire vivid emotional coloring when combined. Terms and lexemes related to boxing are analyzed, which usually function in reports about events on the front, relations between Russia and NATO in the conditions of war, communication between officials of different states, political situation in countries, behavioral stereotypes of the presidents of Belarus and Russia, etc. Emphasis is placed on quotations from Ukrainian military personnel, in whose communicative space, in addition to boxing-related lexemes, there are colloquial units and slang vocabulary that, although deviating from literary standards, collectively give the messages a special color, informality, improvisation, intimate and familiar tone, and expressiveness. It is established that sports nominations penetrate the language of mass communication, enabling the construction of messages based on the correlation between war and chess. The use of terms and vocabulary from the spheres of football, boxing, and chess, which emphasize the dynamism, liveliness, and expressiveness of the text, is influenced by external factors – the common desire of Ukrainians to deal a devastating blow to their enemies and drive them out of Ukraine.

Key words: *Ukrainian language, mass media, lexicon, lexical nomination, terminology, football terms, boxing terms, chess terms, jargon, evaluative and emotionally expressive vocabulary, linguistic means.*